

Virsraksts: Maksātnespējas administratora atlīdzības noteikšanas tiesiskā daba

Tēze: Administratora atlīdzība papildus tiesiskās aizsardzības vai maksātnespējas procesa izdevumiem veido izmaksas tiesiskās aizsardzības vai maksātnespējas procesa likumīgas un efektīvas norises nodrošināšanai. Administratora atlīdzību, tāpat kā procesa izdevumus, pamatā sedz no attiecīgās fiziskās vai juridiskās personas līdzekļiem. Tādējādi atlīdzības noteikšana, tāpat kā jebkura cita darbība, ko administrators veic (tam jāveic) maksātnespējas procesa ietvaros, ir administratora rīcība Maksātnespējas procesa likuma 188.panta pirmās daļas 3.punkta izpratnē.

Tēze: Administratīvā procesa kārtībā atbilstoši Maksātnespējas likuma 188.panta pirmās daļas 2.punktam izskatāmi vienīgi tādi gadījumi, kuros Valsts aģentūra „Maksātnespējas administrācija” lēmusi par izmaksu segšanu no valsts budžeta.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta Administratīvo lietu departamenta
2011.gada 25.janvāra
LĒMUMS
Lieta Nr. A7039810/6
SKA-270/2011**

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

senatore V.Kakste
senatore V.Krūmiņa
senators J.Neimanis

rakstveida procesā izskatīja *I.A.* blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 30.novembra lēmumu, ar kuru atstāts negrozīts Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2010.gada 23.septembra lēmums par atteikšanos pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts aģentūra „Maksātnespējas administrācija” (turpmāk – Maksātnespējas administrācija) ar 2010.gada 10.augusta lēmumu Nr.1-19/50 „Par sertificētas administratores *I.A.* rīcību *V.P.* maksātnespējas procesā” (turpmāk – Maksātnespējas administrācijas lēmums) nolēma: 1) atzīt, ka sertificēta administratore *I.A.* fiziskās personas *V.P.* maksātnespējas procesā nav ievērojusi Maksātnespējas likuma (*šeit un turpmāk – Maksātnespējas likums, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim*) 26.panta otrās daļas prasības; 2) uzlikt administratorei tiesisko pienākumu līdz 2010.gada 10.septembrim veikt darbības, lai nodrošinātu *V.P.* mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plāna grozījumu izstrādi atbilstoši Maksātnespējas likuma 184.panta 2.punkta „a” apakšpunktam; 3) informēt Maksātnespējas administrāciju par tiesiskā pienākuma izpildi.

Lēmumā norādīts, ka to var pārsūdzēt Ogres rajona tiesā.

[2] Pieteicēja *I.A.* pieteikumu par Maksātnespējas administrācijas lēmuma atcelšanu iesniedza Administratīvajā rajona tiesā.

[3] Administratīvās rajona tiesas tiesnese ar 2010.gada 23.septembra lēmumu atteicās pieņemt pieteikumu, jo saskaņā ar Maksātnespējas likuma 188.panta pirmās daļas 3.punktu un piekto daļu Maksātnespējas administrācijas lēmumu par administratora rīcību maksātnespējas procesā, kā arī par tiesiskā pienākuma uzlikšanu pārkāpuma konstatēšanas gadījumā var pārsūdzēt Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā tajā tiesā, kurā ierosināta attiecīgā maksātnespējas procesa lieta. Līdz ar to lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā.

[4] Izskatījusi pieteicējas blakus sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2010.gada 30.novembra lēmumu atstāja negrozītu Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmumu. Apgabaltiesa pievienojās rajona tiesas tiesneses lēmuma pamatojumam.

[5] Pieteicēja iesniedza blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas lēmumu. Blakus sūdzībā norādīts, ka Maksātnespējas administrācija tikai formāli ir pieņēmusi lēmumu par administratora rīcību maksātnespējas procesā. Pēc būtības ar Maksātnespējas administrācijas lēmumu esot izšķirts starp Maksātnespējas administrāciju un pieteicēju pastāvošs strīds par to, kādā veidā administratora atlīdzībai piemērojams pievienotās vērtības nodoklis. Atbilstoši Maksātnespējas likuma 189.panta ceturtajai daļai strīda par tiesībām izšķiršana neesot Maksātnespējas administrācijas kompetencē, līdz ar to tās lēmums esot prettiesisks.

Motīvu daļa

[6] Maksātnespējas likuma 188.pants regulē Maksātnespējas administrācijas lēmumu apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas kārtību. Atbilstoši šā panta ceturtajai daļai šā panta otrajā un trešajā daļā minētie lēmumi ir apstrīdami un pārsūdzami Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā, savukārt atbilstoši piektajai daļai šā panta pirmās daļas 3.punktā minēto lēmumu var pārsūdzēt Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā tajā tiesā, kurā ierosināta attiecīgā tiesiskās aizsardzības procesa lieta vai maksātnespējas procesa lieta. No minētajām tiesību normām izriet, ka administratīvā procesa kārtībā ir pārsūdzami Maksātnespējas administrācijas lēmumi par maksātnespējīgo darba devēju darbinieku prasījumu apmierināšanu (pirmās daļas 1.punkts), *maksātnespējas procesa izmaksu segšanu* (pirmās daļas 2.punkts) un sertifikātu izsniegšanu, atjaunošanu, darbības izbeigšanu, anulēšanu, administratora atestāciju (pirmās daļas 4.punkts). Savukārt civilprocesuālā kārtībā risināmi strīdi par *administratora rīcību* tiesiskās aizsardzības procesā vai maksātnespējas procesā un tiesisko pienākumu pārkāpuma konstatēšanas gadījumā (pirmās daļas 3.punkts).

No Maksātnespējas likuma normām arī secināms, ka administratora atlīdzība papildus tiesiskās aizsardzības vai maksātnespējas procesa izdevumiem veido izmaksas tiesiskās aizsardzības vai maksātnespējas procesa likumīgas un efektīvas norises nodrošināšanai. Administratora atlīdzību, tāpat kā procesa izdevumus, pamatā sedz no attiecīgās fiziskās vai juridiskās personas līdzekļiem. Tomēr ir gadījumi (piemēram, no parādnieka līdzekļiem nav iespējams tos segt), kuros par administratora atlīdzības segšanu no valsts budžeta lemj Maksātnespējas administrācija.

Izskatāmajā gadījumā strīds ir par to, vai administratore (pieteicēja) ir pareizi noteikusi minētās atlīdzības apmēru, kas maksājama no fiziskās personas līdzekļiem. Atlīdzības noteikšana, tāpat kā jebkura cita darbība, ko administrators veic (tam jāveic) maksātnespējas procesa ietvaros, ir administratora rīcība Maksātnespējas procesa likuma 188.panta pirmās daļas 3.punkta izpratnē.

[7] Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 188.panta pirmās daļas 3.punktu Maksātnespējas administrācija pieņem lēmumus par administratora rīcību tiesiskās aizsardzības procesā vai maksātnespējas procesā, kā arī par tiesiskā pienākuma uzlikšanu pārkāpuma konstatēšanas gadījumā.

Ar Maksātnespējas administrācijas lēmumu ir vērtēta pieteicējas kā maksātnespējas procesa administratores rīcība fiziskās personas maksātnespējas procesā. Lēmumā konstatēts, ka apstiprinātajā fiziskās personas mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plānā administratorei ir paredzēta lielāka atlīdzība, nekā pieļauj Maksātnespējas likuma 184.panta pirmās daļas „a” apakšpunkts. Šajā sakarā atzīts par nepamatotu pieteicējas viedoklis, ka Maksātnespējas likumā noteiktā administratora atlīdzība neietver pievienotās vērtības nodokli. Lēmumā atzīts, ka pieteicēja nav ievērojusi Maksātnespējas likuma 26.panta otrajā daļā noteikto pienākumu nodrošināt likumīgu maksātnespējas procesa gaitu. Tādēļ pieteicējai uzdots veikt darbības, lai novērstu mantas pārdošanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas plāna neatbilstību likuma prasībām.

Tātad ar Maksātnespējas administrācijas lēmumu ir konstatēts administratores rīcības prettiesiskums konkrētā maksātnespējas procesā, kā arī administratorei ir uzlikts pienākums novērst konstatēto pārkāpumu. Secināms, ka Maksātnespējas administrācijas lēmums atbilst Maksātnespējas likuma 188.panta pirmās daļas 3.punktā paredzētajam lēmuma veidam.

Administratīvā procesa kārtībā atbilstoši Maksātnespējas likuma 188.panta pirmās daļas 2.punktam izskatāmi vienīgi tādi gadījumi, kuros Maksātnespējas administrācija lēmusi par izmaksu segšanu no valsts budžeta. Iestādes lēmuma kontroles procesuālo kārtību šajā gadījumā negroza arī tas, ka atlīdzības noteikšanā, iespējams, jāpiemēro arī nodokļus reglamentējošas tiesību normas.

[8] Tas, vai Maksātnespējas administrācija pareizi secinājusi, ka Maksātnespējas likumā noteiktā administratora atlīdzība ietver pievienotās vērtības nodokli, kā arī tas, vai iestāde bija tiesīga vērtēt šo jautājumu, attiecas uz Maksātnespējas lēmuma tiesiskuma izvērtēšanu pēc būtības. Iestādes apsvērumi šā jautājuma sakarā nevar būt pamats atzīt, ka lēmums nav pieņemts saskaņā ar Maksātnespējas likuma 188.panta pirmās daļas 3.punktu.

[9] Maksātnespējas likuma 188.panta piektā daļa noteic, ka šā panta pirmās daļas 3.punktā minēto Maksātnespējas administrācijas lēmumu var pārsūdzēt Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā tajā tiesā, kurā ierosināta attiecīgā tiesiskās aizsardzības procesa lieta vai maksātnespējas procesa lieta.

Ņemot vērā minēto, atzīstams par pareizu zemāko instanču tiesu secinājums, ka lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā. Attiecīgi pieteicējas blakus sūdzība noraidāma.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 30.novembra lēmumu,
bet I.A. blakus sūdzību noraidīt.
Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore
Senatore
Senators

(paraksts)
(paraksts)
(paraksts)

V.Kakste
V.Krūmiņa
J.Neimanis